

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

polletno K 15.—
 polletno 8.—
 Poslanost številka 40 v

**Kmet, pomagaj si sam,
 in svoje stališče v državi
 uravnaj si sam!**

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stane za:
 male oglase K — 40
 uradne razglase — 80
 reklame 1—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 16.

Kar je naše — mora ostati naše!

Jugoslavija se ni podala in ni hotela priznati našega Primorja in našega morja za italijansko last, zato ji grozi antanta z izvedbo londonskega pakta.

Nočemo izgubljati besed! Poudarjamo samo to:

1.) vsi kot en mož odklanjamo vsako rešitev našega vprašanja, ki bi se imelo izvesti tako, da bi izgubili, kar je po vseh postavah naše;

2.) pozivljamo vlado, da ne podpiše nikake pogodbe, na podstavi katere bi imela ostati zasuznjena tudi samo ena ped jugoslovanske zemlje;

3.) svečano izjavljamo, da ne bomo mirovali prej, dokler ne bo vse naše, kar mora biti naše;

4.) naj antanta grozi kakor hoče, mi od svojih svetih pravic ne odstopimo;

5.) hladno preziramo krivično pravičnost antante in ji obljublamo zvesto — sovraštvo.

Divjaštva — samostojnih.

Pod tem naslovom priobčuje klerikalno časopisje dan za dnem razne povesti, ki se slišijo, kakor one strašne povesti o Indijancih. S tem nas skuša na najbolj umazan način blatiti.

Pisava tega časopisja je že davno slaboglasnejša, kot pisava najbolj revolverskih madžarskih zakotnih lističev.

Mi opisovanih divjaštev nočemo preiskovati, ker se najbrž niti dogodila niso, ampak poudarjamo samo, da je žalostno, če bi moralo do takega konca priti, ter opozarjamo klerikalce, da naj samim sebi pripišejo, če bodo potem, ko sejejo veter, morali žeti pač — vihar!

Svarili smo v našem listu dovolj, opozarjali smo s spomenicami škofijske oblasti, naj delujejo na to, da klerikalno, nesramno in neutemeljeno ter zlobno hujskanje preneha. Mesto da bi lepo pomirjevali, še podpihujejo strasti in nam napovedujejo boj na — nož.

Ce izzivate in nam ta boj ponujate in vsiljujete, tedaj se ne čudite in ne lajajte, ako bi se vam res postreglo s tem — česar si želite.

Mi si umijemo roke. Odgovornost za vse pade na vas.

O ureditvi naše valute.

Kolebanje valute bo trajalo še leta in leta, da se končno veljavno zopet umiri in ustanovi, kakor je bilo to pred vojno. Cel svet se je zapletel v svetovno vojno, ki ni zadaia samo gospodarstvu težkih udarcev, ampak je obenem spremenila docela evropsko zemljepisno karto. Na stala so nove narodne države, ki si morajo šele priboriti gospodarski ugled pred svetom, posebno pa zaupanje v bodoči svoj gospodarski razvoj. Da so za našo valuto današnje prilike več kot neugodne, je jasno. Saj dobro vemo, da

nimamo niti izdaleka urejenih državnih financ. Državne blagajne so prazne. Ogromen je primanjkljaj v naši bilanci. Izdatki za armado so veliki, naše železnice neurejene, pasivne, uradništvo stane silnega denarja. Dohodki države so pa majhni, tako, da ni cirkulacije denarja na državni blagajni. Gre samo ven, notri pa malo. Kaj pomaga, če je Slovenija v tem pogledu uzorna. Vse te žalostne razmere pa naj služijo kot podlaga za razmerje 1:4. Odločno se moramo postaviti v bran takemu poizkusu. Državniki naj v prvi vrsti skrbijo, da gospodarsko ozdravijo državo, da uredijo državne finance, da ne bomo živeli samo na kredit. Zgrabijo naj brez usmiljenja vse vojne dobičkarje. Naloži naj se premoženjska oddaja. Zaseže se naj vse potom verižništva pridobljeno imetje. To se da potom davčnih oblasti lahko ustanoviti. Ne pozabijo pa naj pri tem, da ima Srbija tudi težke vojne dobičkarje in tudi tem se ne sme priznati. Vpelje naj se nemudoma davek na razkošje, zabave itd. V tej smeri se naj začne resno delo. Država pa mora prevzeti jamstvo z vso svojo imovino in davčno močjo za naš denar ravno tako kot za dinar. Če bi se država branila prevzeti navedeno poroštvo, potem naj se ne čudi, če se razvija in raste separatizem. Kjer ni enakopravnosti, tam tudi ne more biti edinstva! Pod enakimi pogoji naj etopi naš novi državni novec na svetovni trg. Potem bomo pa videli, kako se bo ustanavljalo razmerje. Vsi dobro vemo, da je v osvobojenih bivših avstro-ogrskih deželah gospodarska sila in težišče našega izvoza. Banat, Bačka, Srem so naši vrli tekmeči, ki hranijo državo in vzdržujejo izvoz. Nadalje je zopet industrija in obrt osvobojenih pokrajin tisti činitelj, ki nas gospodarsko jači. Vrhutega pa tudi marljivost, vztrajnost in nardarjenost slovenskega ljudstva sploh. Torej so pošestniki krona tisti, ki predstavljajo bogastvo in gospodarsko moč naše države. Iz našega ozemlja se izvažajo v Srbijo več kot obratno.

Mirno lahko zremo v bodočnost in samozavestno prevzemimo vsiljeno nam tekmo, ki prinese novemu bankovcu, nam in državi pristojen ugled. Zavarujmo se pa odločno proti vsakemu poizkusu nasilja, ker smo uverjeni, da bi izvršitev takega načrta pomenila za nas gospodarski polom, iz katerega bi se ne dvignili zlepa.

Zaupajmo v samega sebe, v svojo lastno gospodarsko moč, v svoj novi jugoslovanski državni denar, prodajajmo samo za njega. S tem geslom se oklenimo smotrnega, plodonosnega dela, ki nam zagotovo okrepi in dvigne našo ponižano valuto.

Z

Kaj bo s krono?

V zadnjem času opazujemo, kako ugodno se dviga vrednost naše jugoslovanske krona. Ze danes je vredna najmanj 20 % več, kot pred mesecem dni.

Ves up pa imam, da se bo vrednost krona še izboljšala.

Zaradi tega si štejem v dolžnost, opozoriti ljudstvo, naj ne nakupuje v nikakem oziru nobenih nepotrebnih zalog. Zakaj? Razni špekulanti in verižniki so ves svoj denar vtaknili v najraznovrstnejše blago. Eni so kupovali žito, drugi živino, tretji oblačilno blago, četrti usnje, železo, dalje riž, olje, vino itd. To so storili v upanju, da bo rešeno valutno vprašanje tako, da bo treba zamenjati 4 krona za 1 dinar.

Ljudskim krvosesom seveda račun ne kaže, da bi se s to zamenjavo kron zmanjšala množina njihovega denarja. Nasprotno! Oni so upali sedaj narediti zopet izvrstne kupčije. V pridelkov bogati naši državi naenkrat ni ne domačih pridelkov, ne usnja, ne oblačilnega blaga, riža in olja, ki so ga dobivali poštenim ali nepoštenim potom preko Trsta. Špekulanti in verižniki so računali, da bo sedaj uvedena samo dinarska veljava, pomanjkanje vseh potrebščin bo velikansko in bo zato ljudstvo prisiljeno, za prikrievane potrebščine plačevati iste zneske v dinarjih, kot jih je doslej plačevalo v kronah. Ker pa vidijo, da se jim njihova špekulacija ni obnesla, bodo prišli s svojimi zalogami kmalu na dan. Seveda jih bodo najprej po diagi ceni ponujali. Toda oni, ki njihove stvari potrebujete, ne kažite jim svoje potrebe, nabavljajte le najnujnejše, pa bodo slednjič prisiljeni, razprodajati poceni, kajti prikrievane potrebščine jim ne morejo več služiti v špekulacijske namene, pač pa bodo sedaj zbirali denar, ker, četudi svoje zaloge blaga navsezadnje morda celo v izgubo prodajajo, bodo vendar upali zopet pri kronah „profitirati“ zaradi dviganja njihove cene. (Čim prej dobijo krona po sedanji ceni v roke, toliko večji bo njihov dobiček v doglednem času zaradi prirastka vrednosti krona.)

S takim zadržanjem ne pomagajte samo sebi, ampak tudi celokupnemu narodu, kajti s tem bo zopet pridobila krona na kupovalni moči.

V kolikor se torej kupovalna moč krona večja, za toliko se splošna draginja zmanjšuje. Cene kmečkim pridelkom so začele iti navzdol, zato bodite kmetje pametni in ravnajte tako, da se bo draginja takoj začela zmanjševati povsod.

Čim več zaupanja boste kazali do krona, tem bolj se bo zniževala draginja, naša krona pa bo v vrednosti rastla in čim boljše bo vrednost krona, tem cenejše bomo dobivali predmete, ki jih moramo nabavljati iz drugih držav. Danes je tista lira, za katero smo morali še pred kratkim plačevati devet kron, na prodaj že za dobrih šest kron.

Čim več bomo imeli zaupanja v krona, tem več bo vredna in tem manjša bo draginja.

Naj reče kdo karkoli hoče, moram pripomniti, da je jugoslovanska krona sedaj, ko garantira država zanjo — dobila pred celim svetom mahoma vse boljše vrednost. Seveda mi bo „Domoljub“ očital, da hočem s tem hvaliti demokratsko-socialistično vlado. Ni to moj namen,

saj kaj takega so bile dolžne storiti že vse dose-danje vlade. Sedanja vlada valute še zdavnej ni uredila. Tudi še gotovi gospodje upajo, da se bo končna ureditev razmerja med krono in d. narjem uredila v zmislu 4:1, proti kateri nameri pa smo samim sebi dolžni, da kar najodločneje nastopimo in končno ureditev na podlagi vrednosti ne dopustimo nikomur drugemu, kot onu parlamentu, ki ga je izvolilo ljudstvo.

Dolžnost nas vseh pa je, da drug drugega poučujemo, da ne smemo z zabavljanjem čez jugoslovansko krono sami pomagati vničevati svoje premoženje. Z zaupanjem v našo krono jo istočasno dvigamo v njeni vrednosti.

Davek.

Po novem letu nam je začela davčna oblast pošiljati neka novoletna voščila, v obliki plačilnih nalogov za osebno dohodnino. Davčni vijak vedno huje in krivičneje pritiska na kmečke posestnike. V področju kranjskega glavarstva so letos posebno hribovske kmete pritegnili k osebni dohodnini.

Seveda po stari avstrijski davčni postavi ne bi bil noben mali kmečki posestnik izvzet, če se jo tolmači samo po besedilu visokosti dohodkov. Toda dobro vemo, da so postavo prej ravno z ozirom na kmečko posest drugače tolmačili, in je osebno dohodnino plačeval redko kateri posestnik, ki se je pečal samo s kmetijstvom. Toda postava je raztegljiva.

Hribovski kmet pri takih vremenskih razmerah — vsaj kake dobre letine že ne pomnimo več — ne pridela živeža še za pol leta ne. Če hoče obdelati, mora ob lepem vremenu najeti delavce za delo, ki bi ga lahko sicer sam izvršil, če bi ne bilo takó deževnih let. Med vojsko je ta kmet največ trpel vsled vojaščine, ker je bil najbližje fronti. Živež in krmo so mu pokradli, živino so mu okužili z nalezljivimi boleznimi. S čim bo tak kmet kril izdatke? Če proda vsakih deset let nekaj lesa, s tem še ne bo pokrnil izdatkov za orodje in poslopja, ki čakajo popravila. Pa če bi bile to neke splošne žrtve za našo novo državo Jugoslavijo, ki tudi ne bo obstala brez davkov, bi se nič ne pritoževali.

Cudno se nam še nekaj zdi, da ravno sedaj tako pritiska davčna oblast kmete, saj je vendar ta davek kontingentiran tako, da je za vsako okrajno glavarstvo določena gotova vsota. Med vojsko je toliko ljudi obogatelo, da bi bilo kmalu toliko milijonarjev, kakor je bilo poprej plačevalcev osebne dohodnine. Če bo kmet plačal osebno dohodnino, kaj pa drugi? Čim več bo plačal kmet, tem manj bo treba plačati drugim. Če vsota ni višja, kakor nekdanj, bodo osebno dohodnino plačali kmetje. „Pa se pritožite“, vam odgovorijo, „saj morate imeti toliko dohodkov, če ne, pa živeti ne morete“. No, po ti poti bodo počasi naložili vse davke lepo na kmečka rame-na, saj posestvo je najbolj vidna podlaga za davke. Ni treba nič poizvedbe, toliko hektarov zemlje imaš, toliko boš plačal.

Dokler bodo sedeli v komisiji za osebno dohodnino po večini samo bogati davkoplačevalci ali vojni dobičkarji, ne bo nič boljše. Saj ti ljudje niso neumni, da bi sebi nakladali davke. „Kmetje imate večino, izvolite poslance, ki naj naredo davčne postave, ki bodo vam v korist!“ Tako nam lahko odgovorijo. Res je! Ko se je sešlo prvo državno predstavništvo, bi se moralo v prvi vrsti pečati z davčno precizno, ker pravična razdelitev davkov je podlaga dobremu gospodarstvu. Toda gospodje so imeli vse bolj važne stvari. Pol leta so se kregali na naš račun za korita (zato bo treba več davkov), nazadnje so šli in pustili kmeta na cedilu. Nas bodo že naučili! Kmetje, vajeti v roke! Kdor bo brezbrizno gledal svetovno borbo, ta bo debele davke plačeval.

Gorenjski kmet.

Draginja in znižanje cen kmetijskim pridelkom.

To pereče vprašanje se prav mnogo prerešeta in rešuje na različne načine, a se ne bode rešilo, dokler ne bomo imeli urejene valute in dokler se ne bo s trgovci na isti način postopalo, kakor se skuša postopati s kmetom, ki je najzadnji zvišal cene pridelkom, potem ko so ga k temu

koraku prisilili trgovci, ki so zvišali cene neobhodnim potrebščinam (obutvi, obleki, perilu) za 1000 in še več odstotkov. Poznam mesto na Dolenskem, kjer je bilo pred vojno nekaj trgovcev tik pred polomom, a so sedaj bogataši. Kaj pa kmet? Res so si mnogi opomogli in odplačali svoje dolgove z denarjem, ki so ga dobivali pri nasilni oddaji živine in pridelkov. Je-li pa ta izkupiček res dobiček za kmeta? Ne!

Vsaka kmetija potrebuje za gospodarstvo gotovo število živine in krme, stalno upravno glavnic (fundus instructus), brez katere ni uspešnega kmetovanja. S tem, da so kmetu odvzeli nasilnim potom živino, krmo in druge pridelke po sramotno nizkih cenah, se je znižala upravna glavnic, odpadlo je mnogo krme in živil, zmanjšale so se delavne moči, množina gnoja in rodovitnost zemlje, padla je vrednost kmetije. To je dobiček, katerega sta si pridobila med vojno srednji in mali kmet. Od tega dobička je moral plačati kmet davke. Davčni uradniki, ki so sicer lahko dobri računarji, a niso kmetijski strokovnjaki, ne poznajo gospodarstva na kmetiji, se pri predpisovanju davkov niso ozirali na poprej omenjeno, temveč so obdačili vse dohodke nasilne oddaje brez ozira na stroške kmetovanja in znižanje upravne glavnic. Kmet je moral plačevati davek od izgube in povrhu še krvni davek. Veletrgovci in tovarnarji so živeli v zaledju in si nakupili milijone, od katerih še niso vinarja davka plačali. In ti ljudje hočejo kmeta prisiliti, da gre s cenami nazaj!

Zgodilo se je pri nekem okrajnem glavarstvu, da so določili prisilne cene raznim kmetijskim pridelkom. Kako so brez glave delali, naj svedoči sledeči vzgled. Cene mleku so se določile na K 1-20 za liter! Poglejmo si, kako „dobičkanosna“ je reja ene krave. Številke so vzete iz leta 1919. Stroški so se vzeli manjši, kakor so v resnici, postavke dohodkov pa večje: tako n. pr. računam 2000 litrov mleka na leto, medtem ko večina kmečkih krav ne da več kakor 1000 do 1500 l. Za 500 l mleka se v zadnjem slučaju izguba seveda zviša. Kako se torej kravjereja izplača?

Stroški za eno kravo:

1.) Stroški za krmo: 365 dni po 15 kg sena po 80 vinarjev	4380 K
2.) Stroški za nastilje: 10 q po 10 K	100 „
3.) Stroški za strežbo	100 „
4.) Stroški za vzdrževanje hleva in njega amortizacije	50 „
5.) Stroški za hlevsko in mlekarsko orodje	30 „
6.) Stroški za sol, svečavo, zdravila i. dr.	50 „
7.) Stroški za pripuščanje	10 „
8.) Obresti od kupne cene, 3 % od 3000 K	90 „
9.) Amortizacija od 3000 K po 10 %	300 „
Skupni stroški	5110 K

Dohodki ene krave:

1.) 2000 l mleka po K 1-20	2400 K
2.) eno tele	600 „
3.) deset voz gnoja po 30 K	300 „
Skupni dohodki	3300 K

Odštevisi stroške od dohodkov, ostane 1810 K izgube. Ako bi se prodajal liter mleka po K 2-21, bi dobili čistega dobička letnih 210 K pri kravi. Če pomislimo, da je živinoreja glavni dohodek našega srednjega in malega kmeta, ker so drugi prodaji namenjeni pridelki tako zelo malenkostni, da ne pridejo splošno v poštev, bi bil označeni čisti dobiček, v katerega delo posestnika še ni všteto, v primeri z dobički in dohodki drugih stanov, prav majhen. Iz tega čistega dobička mora kmet plačati davke, si mora nabaviti obleko, obutev i. dr.

Nezmiselno in za kmetijstvo tudi nevarno bi bilo znižanje cen začeti ravno pri onem stanu, ki je gospodarsko med vojno najbolj trpel, in ki je dal državi največji krvni davek, to je pri kmetu. Ako se pa izdajajo razne odredbe glede znižanja cen, bi nasvetoval sledeče: Začnite najprej pri veletrgovinah in tovarnah, dajte kmetu cenejše blago in cenejšo obutev, stopite pošteno goljufom (veriznikom in vojnim dobičkarjem) na prste, socializirajte vse industrijske obrate!

Delavec naj dela v potu svojega obraza dvanaest ur na dan, kakor kmet. Odredbe za naj-

višje cene naj se za vso državo enako glase. Uredite valuto, ne da bi slekli slovenskega kmeta do kože! Predno se izdajajo razne nezmislne odredbe, ki bi uničile naše kmetijstvo, naj se povpraša kmete in kmetijske strokovnjake za svet.

Za kmeta pa sledi: Organiziraj in strni se v eno bojno vrsto! Združi se v lastni stanovski stranki, da se boš znal in zamogel sam zastopati na onih mestih, kjer se kujeta tvoja sreča in usoda vse države, katere podlaga je edino le kmet.

Kmečki evangelist.

Strankine vesti.

Tajništvo SKS. v Celju.

Za bivšo Štajersko je pričelo z današnjim dnevom poslovati tajništvo SKS. v Celju, Matije Gubca ulica št. 10, prvo nadstropje (nasproti davkarije).

Somišljeniki in naši odbori z ozemlja bivše Štajerske obračajte se glede shodov, nasvetov, vlaganja prošenj na razne urade, dalje glede pritožb in podobnega vedno na naše celjsko tajništvo, ki bo delovalo v tesnem stiku z ljubljanskim tajništvom.

Dopise in članke za „Kmetijski list“, reklamacije glede nerednega prejemanja lista, naročnino, članarino i. dr. pa pošiljajte kakor dosedaj — na naš ljubljanski naslov.

Kdo dobi galico?

Ponekod nabirajo „Kmečke zveze“ naročila za modro galico in pri tem plašijo ljudi, da nihče drugi galice ne dobi, kot udje „Kmečke zveze“. To je zvijača in laž, na katero se ne sme nobeden zaveden kmet ujeti. Vsak vinogradnik mora galico dobiti kolikor mu je gre z ozirom na površino njegovega vinograda. To bo gotovo razglašeno kmalu tudi v „Kmetovalcu“. Dobe jo morda udje „Kmetijske družbe“ nekoliko ceneje. Zato pristopajte pridno h „Kmetijski družbi“! Naročila za galico sprejemajo lahko tudi naši krajevni odbori in jih potem skupno oddajajo „Kmetijski družbi“ v Ljubljani. Vse natančnejše bo gotovo že v prihodnjem „Kmetovalcu“ objavljeno. Somišljeniki, pazite! Če bi se kje godile od nam nasprotne strani nepravilnosti, jih izporočite našemu tajništvu! Oddajo galice odreja vlada in zato ne sme biti pri tem nobenega strankarstva.

Ustanavljanje okrajnih odborov SKS. in podružnic (poslovalnic) „Ekonomaa“.

Na vsestranska vprašanja glede nadaljnje organizacije se izporoča, da sklicuje stranka po redu sestanke krajevnih odborov za ustanavljanje okrajnih odborov in podružnic ali poslovalnic družbe „Ekonomaa“. S tem se zaupniki vseh okrajev posebej pozivljejo, da izporoče kraj, prostor in čas sestankov. — Strankino vodstvo.

Vsi krajevni odbori, pozor!

Čuje se, da nekateri naši pristaši, ki so prej pripadali liberalni ali socialistični stranki, še vedno med kmetovalci agitirajo v duhu stare razdiralne politike, zabavljajo proti našim pristašem celo čez članke našega glasila, kateri njim kot takim iz enega ali drugega vzroka ne ugajajo, kakor tudi zabavljajo v prav nedostojnem tonu čez našo duhovščino. To naša strankina disciplina prepoveduje, vsled tega jih tem potom opozarjamo, ako se ne podvržejo brezpogojno našemu kmetskemu programu, jih bomo smatrali za sebične koristolovce in razdiralce naše edinosti ter jih bomo kot take iz naših vrst brezpogojno izključili, ker vemo, da se nekateri duhovščini preveč sovražni elementi vrtvajo v našo stranko z zahrbtnimi nameni.

Ali ste že odposlali naročnino za „Kmetijski list“? Storite to nemudoma!

Naši shodi in sestanki.

(Vsem krajevnim odborom v ljubljanskem okrajnem glavarstvu.) Dne 4. februarja t. l. bo ob pol desetih dopoldne v gostilni g. Mraka („pri starem Rimljanu“) v Ljubljani, na Rimski cesti ustanovni občni zbor štirih okrajnih odborov „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“ za ljubljansko okolico z nastopnim dnevnim redom: 1.) Pozdrav pripravljajnega odbora; 2.) poročilo in načrt izpeljave organizacije; 3.) razdelitev krajevnih odborov na pripadajoče okrajne odbore; 4.) volitev načelstev okrajnih odborov, in sicer voli vsaka skupina za sebe; 5.) raznoterosti. — Vsaka krajevna organizacija v ljubljanskem okrajnem glavarstvu naj pošlje zanesljivo svojega delegata, ki mora imeti izkaznico, iz katere je razvidno, da je pooblaščen, da je odposlanec krajevne organizacije in da sme sklepati v imenu krajevnega odbora. Vsaka krajevna organizacija mora poslati zanesljivo ob določeni uri po enega delegata. (Glej § 5. organizacijskega reda SKS. — Pripravljajni odbor.

(Vsi krajevni odbori brežiškega, sevniškega, kozjanskega, kostanjeviškega in krškega okraja) se vabijo na dan 5. februarja t. l. ob enajstih dopoldne na poučni sestanek v prostore g. Pečnika v Brezicah. Na dnevnem redu je predavanje o gospodarski in splošni strankini organizaciji ter ustanovitev podružnice d. d. „Ekonom“ za zgoraj omenjene okraje. Vsi zainteresirani krajevnih odborov se vljudno vabijo, da se sestanka za gotovo udeležijo. — Strankino vodstvo.

* * *

(Shodi v Trbovljah, Hrastniku in Dolu.) V najkrajšem času bo naša stranka sklicala shode v Trbovljah, Hrastniku in Dolu. Shode bomo naznanili z lepaki in v listu. Kmetje, agitirajte že sedaj za te shode!

(Laško.) V kratkem se bo vršil tu velik shod naše stranke. Kmetje, ko vas pokličemo, naj nihče ne ostane doma!

(Iz Device Marije v Polju.) Dne 11. t. m. smo imeli pri nas shod „Samostojne kmetijske stranke“, ki je bil tako sijajno obiskan, da je bilo vse zborovališče prenapolnjeno. Udeležili so se shoda moške iz vse občine. Govorila sta Babnik in Zajec, razumljivo in poučljivo. Prav lepa jima hvala! Tudi naš stanovski „Kmetijski list“ so v velikem številu naročili. Ako bo šlo tako lepo naprej, bo naše glasilo kmalu pri vsaki zavedni hiši. Shod se je vršil čisto mirno, samo štirje nezavedni tovarniški delavci, pristaši SLS., so prišli na shod delati prepir in zgago, kar pa jim ni posebnost uspelo. Zahvaliti se imajo samo pametnim možem, da so odnesli zdrave glave. Kmetje, le vsi v boj za Staro Pravdo!

(Horjul pri Ljubljani) je bila vedno najhujša trdnjava SLS., ki ima tu razne svoje organizacije. Dne 18. t. m. je bil v Horjulu prvi shod neodvisnih kmetov. Proti našemu shodu so mobilizirali Orle ter poslali po dobrepoljskega jurista Žuzka, da vodi ofenzivo. Za našimi govorniki je dobil besedo tudi ta jurist, ki je pridigoval le o verski nevarnosti ter nas samostojno misleče kmete slikal za protiverce. Njegovim dokazom pa so verjele le tri ženske, ki jih je pripeljal seboj. Te nahujskane reve so se zaganjale v nas kakor v antikriste. Mi smo vkljub temu med njegovim govorom vzdrževali red, ker nam je Žuzek zagotovil, da bo tudi svoje Orle krotil, ko mu bomo odgovarjali. Toda, ko je končal, je junaško pobegnil z Orli vred, češ, da bodo zunaj zborovali. V enem pogledu nam je ustrezno, ker so mogli vsaj v dvorano naši ljudje, ki so poprej zunaj stali. Zborovanje se je nadaljevalo. Vsi zborovalci so se navdušili za našo stranko ter obljubili vztrajno delovati med sosedi, da spoznajo vsi resnico. Jurist Žuzek je doma iz Dobropolj, kjer mu nedavno domači kmetje niso pustili govoriti, češ, naj govori na shodu juristov. Pri tej priliki vprašamo, ali je Orel politična organizacija, telesna straža za kmečke strahovalce? Sramujte se tako podle vloge, ker ste člani vendar naši sinovi!

(Koprivnik v Bohinju.) Dne 18. t. m. se je vršil shod SKS., kateri je uspel nad vse sijajno. Udeležba je bila nad pričakovanje velika. Govoril je tovariš Peterman iz Kranjske gore.

(V Velikih Laščah) se je vršil v nedeljo dne 11. januarja t. l. dobro obiskan shod „Samostojne kmetijske stranke“ v prostorih tovariša Ivančiča.

O programu in ciljih stranke, kakor tudi o stremjenju drugih strank je poročal tovariš Pucelj. Na predlog pripravljajnega odbora je bila sprejeta soglasno resolucija: „Samostojna kmetijska stranka“ vzprejmi v svoj program tudi točko in ji skušaj izvojevati čim preje zakonito podlago, da prejenjaj takoj katerikoli mandat, ako je nosilec istega izgubil zaupanje svojih volilcev in je tako odločila dvetretjinska večina njegovih volilcev. — Kakor pričča resolucija, smo kmetje v svoji zaupljivosti večkrat nasledili razni gospodi, ki nas je potem do dobra ostrašila. V bodoče se hočemo tega čuvati in samo sebi zaprati. Na shod so prišli tudi pristaši drugih strank, a resnici na čast bodi povedano, da so se ti kmetje dostojno in lepo obnašali. Zgago pa je hotel delati, ko je prenehajal poročevalec, le neki mlad človek, ki je ušel iz lemenata. Ker pa je iz pogumne previdnosti estal pri vežnih vratih, ga ni bilo mogoče razumeti. Ko so ga zaradi tega kmetje poklicali naprej, jo je odkuril, in sicer tako hitro, kakor to stori živalca, katere pohlevno ime nosi dotičnik kot hišni priimek.

(Stari trg pri Kočevju.) Za dan 18. t. m. je bil pri nas napovedan shod SKS. v gostilno tovariša Majerla. Naš govornik, fr. Malasek z Grina, se je pravočasno pripeljal in v svoje začudenje zvedel, da je sv. maša napovedana v Predgradu. Navetovali smo mu, da se pelje tja in pozve, kako je. Po sv. maši je pozval vse navzoče, naj se gotovo shoda udeležijo. K temu je prišel naš novодоšli kaplan, kateri je hotel nahujskati ljudstvo proti naši stranki, kar se mu pa ni posrečilo, ker naša zavedna kmečka mladina mu je zalučila v obraz, da spada na prižnico in v cerkev, ne pa med kmete, posebno, ako se gre za kmečke zadeve. Shod se je pričel ob dveh in je trajal do štirih. Na shodu je govorilo več domačih govornikov, med njimi naši mladi kmečki fantje. Eden izmed njih ima poseben dar govora. Ustanovil se je tudi krajevni odbor, kateremu načeljuje tovariš Jože Kapš, kmet iz Prelesja. Odbor šteje 21 članov. Ko se je izvolitev odbora soglasno izvršila, so se zborovalci z velikim navdušenjem mirno razšli. Udeležencev je bilo blizu 300. Le tako lepo naprej, ljubi Poljanci! V boj za Staro Pravdo!

(Vinica v Belokrajini.) Tudi pri nas se je pričelo svitati. Razgrnile so se megle, „zora puca, bit“ če dana“. V nedeljo dne 18. januarja smo imeli Viničanje shod „Samostojne kmetijske stranke“, ki je prav imenitno uspel. Došli govornik nam je pojasnil zgodovino razvoja kmečkega stanu od srednjeveškega robstva do habsburžansko-šusterskičanskega tiranstva pred vojno in pokazal, da je sedaj dospel kmet na najvišjo stopnjo svojega razvoja in boja za svobodo, „za Staro Pravdo“, s tem, da si je ustanovil svojo lastno „Samostojno kmetijsko stranko“, ki je popolnoma neodvisna od drugih obstoječih strank. S tem se hoče kmet osvoboditi robstva in izkoriščanja s strani drugih strank in stanov. Kmet je miroljuben, privoščil vsakemu njegov kotichek na svetu, a noče več, da bi njega, ki je najmočnejši in najvažnejši stan v državi, vodile in izkoriščale druge stranke. Kmet ne potrebuje več robstva, ker je zrel za svobodo in zmožen, da vodi samega sebe. Zato naj prenehajo borbe med kmeti tudi v toliko in po krivici razupiti Vinici; kmet bodi kmetu brat in prijatelj in naj se ne da več zapeljavati od drugih, ki se ravnaajo po zglasnem habsburžanskem geslu „Razdvajaj in vladaj!“ Kmet bodi složen, vladaj samega sebe in pomagaj zgraditi trdno in srečno domovino in državo. Govornik je pojasnil potem razložek med „Samostojno kmetijsko stranko“ in „Kmečko zvezo“, ker so tukaj namenoma slepili ljudi, da je to vse eno. „Samostojna kmetijska stranka“ je pač samostojna stranka, ki si je nadela nalogo, delati le za kmeta, medtem ko je „Kmečka zveza“ le privesek obstoječe klerikalne stranke, ki je kmete zvezala, da bi jih lažje vodila, kakor ona sama hoče. Ker njih vest ni čista, zato namenoma delajo zmešnjavo in drže ljudstvo v nevednosti. Kmet naj pusti liberalce in klerikalce, ki se naj med seboj ravsaajo, kakor hočejo. Kmet, okleni se svoje lastne stranke in glej, da te ne zaslužijo in ne izkoriščajo druge stranke in drugi stanovi! Po govoru treh kmetov iz Loke, iz sosednjih Bojancev in iz Sinjega vrha, ki so priporočali svojim stanovskim tovarišem zavednost in slovo za napredek kmečkega stanu

v samostojni stranki, se je ustanovil krajevni odbor SKS. Navzočni člani tukaj obstoječe „Kmečke zveze“ so z zanimanjem in mirno (to jim bodi v čast!) poslušali izjava njega poročevalca in kmetov-sotrpinov in so prišli do prepričanja, da se je izkoriščalo od druge strani njih zaupanje. Navzočni načelnik „Kmečke zveze“ je sam izjavil, da je bil napačno poučen o naši stranki, da uvideva, da je naša stranka prava boriteljica za neodvisnost kmečkega stanu in je izjavil, da hoče članom „Kmečke zveze“ priporočiti vstop v našo stranko. Odkrite in poštene kmečke besede so pri vseh navzočih našle pohvalo in odobravanje. En član odbora KZ. je izjavil, da so ga v ta odbor volili v njegovi nenavzočnosti, da pristopi takoj k SKS. in stopi v izvoljeni krajevni odbor naše kmečke stranke. Le tako naprej, vrli Viničanje! Ne dajte se zapeljavati in motiti, ne brigajte se za liberalce in klerikalce, to pustite gospodi, ki nima drugega dela in drugih skrbi. Vi bodite le kmetje, oklenite se svoje kmečke stranke in si ne dajte vezati rok v raznih „zvezah“, ki so le za to ustanovljene, da vas zvežejo in vodi gospoda, kakor bo njej prav! V boj za Staro kmečko Pravdo (pravico), v boj za dobro in pravično kmečko stvar, v boj za kmečko neodvisnost od drugih strank in stanov!

(Iz Braslovč.) Pri nas je bil dne 11. januarja t. l. prav lepo obiskan shod „Samostojne kmetijske stranke“. Shodu je predsedoval občepriljubljeni, neumorno delavni tovariš Fran Plaskan. V poljudnih besedah sta govornika, tovariša Kušar in Drogenik, razložila program, pomen in potrebo naše „Samostojne kmetijske stranke“. Zborovalci so ob splošni navdušenosti pritrjevali izvajanjem kmečkih govornikov. Glasilo se je edino prepričanje, da je naša rešitev le mogoča, ako se vsi kmetje, ne glede na prejšnjo pogubonosno razcepljenost, združimo v lastno, gospodarsko-politično stranko. Izvolil se je krajevni odbor za celo župnijo. Tudi mi Braslovčani nočemo zaostajati za drugimi tovariši, delati hočemo smotreno, brez prestanka, da bo naš cilj, združenje vseh kmetov in kmetijskih delavcev v skupen, lašten naš dom, to je SKS., dosežen. Po tem načrtu vsi stanovski tovariši naprej do popolne zmage!

(V Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici) je bil dne 11. januarja v šoli mnogobrojno obiskan shod naše stranke. Sklicatelj in predsednik shoda je bil naš tovariš iz Vrhloga Al. Bračič. Prvi je govoril kmet Lezinšek z Globokega. Med njegovim poučnim govorom je pridrvila nevihta „Kmečke zveze“ pod vodstvom Pušnika; pravzaprav je bil ta le kozliček našega kaplana Jožeta, ki je bil ves teden poprej bolan. Gotovo se je le pripravljaj, kako bi razbil naš shod. Kakor zdivjana in zbesnela zverina so kričali in nas psovali z brezverci. Med kričači je bilo tudi nekaj nevednih, nahujskanih žensk. Ena izmed njih je tako široko odpirala usta, da je izgubila umetno zobovje. Naši zborovalci so hoteli imeti mir, zato so rogovileže potisnili skozi vrata in jim z mrzlo vodo ohladili prevročo kri. Pri tem je bil tudi kaplan na Kneipov način ozdravljen z mrzlo vodo, vodja Pušnik pa se je srečno iznebil svojih turon na vratu. Torej same potrebne operacije so si prišli poiskati na naš shod. Nato se je shod nadaljeval. Govorila sta še tovariša Hajdnik iz Leskovca in domačin L. Kresnik. Pristopilo je k stranki lepo število članov.

(Sv. Juri ob Taboru.) Dne 18. januarja t. l. je bil za naš mirni Šent Jur precejšnjava pomena. Imeli smo dva politična shoda. Prvega, ki se je vršil predpoldne v šoli, so sklicali pristaši SKS., drugega pa pristaši SLS. v cerkveno hišo popoldne po večernicah. Na prvem shodu je nastopil kot govornik tovariš Drogenik ter je poslušalcem, ki so se odzvali vabilu v zelo obilnem številu, v 2½ urnem govoru razjasnjeval program stranke in kazal pot, ki si ga je začrtala „Samostojna kmetijska stranka“. Slišali smo že mnogo govornikov, a še ne takega, ki bi tako poznal težnje kmetijskega stanu in govoril poslušalcem tako iz srca, kakor tovariš Drogenik. Vidi se takoj, da nam je razlagal lastne težnje in lastne želje, katere čutimo vsi kmetje. Veliko pristašev je pridobil stranki vsled tega, ker je vedno in vedno naglašal, da moramo spoštovati in ljubiti tudi svoje politične nasprotnike ter si postaviti kot prvi cilj, da odstranimo vsako sovražstvo, katero je odslej vsled te neumne politike

vladalo med nami kmeti, ker je to prvi pogoj, da se omogoči združitev vseh kmetov pod okriljem SKS. Sestavil se je obširen krajevni odbor. Popoldne smo se udeležili shoda V.I.S. Na shodu je bilo le malo moških pristašev, pač pa precejšnje število žensk in otrok. Kot govornik je nastopil dr. Ogrizek, katerega govor je bil istakto neslan in neznamen kot je on sam. Na poslušalce je napravil njegov govor utis gramofona z obrabljeno ploščo. V začetku govora je hvalil upravo propadle Avstrije in bičal srbske razmere prav robato. (Namen je prozoren g. doktor!) Udrihal je po centralizmu in to iz umazanih razlogov. Lotil se je „Samostojne kmetijske stranke“ in ker so mu pristaši le-te ogorčeni ugovarjali, je ošabno grozil, da bo dal vse zapreti. Dobil je za to seveda primeren odgovor. Kritiziral je volilno reformo ter pri tem skušal neprestano hujskati navzočne poštene kmetice, češ, da naj iste pri prihodnjih volitvah vplivajo na svoje može v klerikalnem zmislu. Rekel je, naj vsem nasprotnim agitatorjem pljunejo v usta. Tako je hujskal in hotel sejati prepir. Torej pripadniki SKS. pridigujejo ljubezen in spoštovanje do svojih političnih nasprotnikov, „krščanski“ mož pa hujska žene proti možem. Kmetje, spregledite in sodite!

(Iz Planine na Štajerskem.) V nedeljo dne 11. januarja t.l. je bil tukaj na prostem pred gostilno g. Trefnerja shod „Samostojne kmetijske stranke“ ob veliki udeležbi. Shodu je predsedoval tovariš Jože Špan. Govorila sta tovariša Urek in Kene. Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem govornikov. „Nafarhani“ po časopisih „Kmečke zveze“ in njih petolizcih smo si predstavljali „Samostojno“ kot neko strašno pošast, ki drvi po Sloveniji, bruhajoč ogenj, uničujoč vse, do česar pride, požirajoč ljudi, podirajoč cerkve itd. itd. No, in naenkrat toliko presenečenje! Mesto te grozne zveri, na katero smo se pripravljali s krampi, vilami, neki župan iz okolice celo s harmoniko (slišal je namreč, da se ta pošast godbe zelo boji), so prišli med nas naši tovariši, kmetje, kri iz naše krvi, in nam jedrnato obrazložil pomen skupnega, složnega stanovskega dela za doseg svete nam kmetijske svobode in naših stoletja teptanih pravic. Spoznali smo, da le v slogi je moč, da le v odkritem, neustrašnem boju proti vsem zatiralcem kmečkega stanu obstoja naša dobrobit in naša bodočnost. Zato smo s hvaležnostjo pozdravili in zahvalili naše tovariše, ki so prišli med nas iz Posavja, da nas za to edino pošteno stvar navdušujejo. Ustanovili smo krajevni odbor, ki je prevzel nalogo, organizirati v stranki vse do zadnje gorske hiše. Živela samostojna Planina!

(Selnica nad Mariborom.) Dne 6. januarja je bil v tukajšnji šoli shod SKS., na katerem je govoril tovariš Drofenik, ki je z jedrnatimi besedami razmotrival pomen in cilje SKS. Shoda se je udeležilo toliko kmetov, kot jih pri nas še na nobenem shodu ni bilo videti. Tudi „Kmečka zveza“ je bila zastopana. Nje zastopniki so seveda skušali shod motiti, toda ni se jim posrečilo. Naši kmetje so za stranko preveč navdušeni, in si v tem ne pustijo ugovarjati. Po shodu se je tudi izvolil krajevni odbor, „Straža“ in „Gospodar“ sta sicer prinesla članke o tem shodu, toda, kakor navadno, v njih je zelo malo resnice. Da je to res, je pokazal shod „Kmečke zveze“ dne 18. t. m. Tega shoda se je udeležila naša stranka v ogromnem številu in tudi socialni demokratje so bili zastopani. Ker so „Zvezarji“ videli, da so v veliki manjšini, si niso upali pripustiti volitve predsednika, temuč je predsedstvo prevzel načelnik krajevnega odbora „Kmečke zveze“, česar naši nikakor niso odobrvali. Takoj, ko je začel govoriti poslanec Pišek, so naši in socialni demokratje energično zahtevali volitev predsednika. Ker se tej zahtevi ni ugodilo, nismo smatrali shoda za javnega in so jo morali „Zvezarji“ popihati. Ko so odnesli peče, je nastalo še večje navdušenje v naših vrstah. Čeravno je odšla cela „Kmečka zveza“, je dvorana ostala še zmeraj nabito polna. Eno uro pozneje, ko so odšli „Zvezarji“, je bil shod, kateri nam je prinesel obilo uspeha, tudi za nas končan. Mirno smo se razšli. Vsi kmetje pa in kmetice, ki še niste v našem taboru, združite se, in če je tudi že veliko zamujenega, prepozno še ni! Vsi na noge! Vse v boj za naše, za kmetijske

pravice! V boj za Staro Pravdo! — Selniki kmet.

(Pri Sv. Trojici v Halozah) se je vršil dne 18. t. m. shod naše SKS. Govorila sta tovariša Ivan Kirbiš in Alojzij Fric. Zastopanih je bilo šest občin in se je tudi izvolilo šest krajevnih odborov. Lepi uspehi!

Dopisi.

(Iz Škofljice.) Lansko pomlad smo morali dati konje v vojaško službo za šest tednov in nam je bilo obljubljeno od orožništva in županstva, da se nam bo dala odškodnina, ki je pa do danes še nismo prejeli. Vrhu tega nam je provzročilo precejšnje izdatke še to, da smo oddali konje v Ljubljani, iskati smo jih pa potem morali v Kranju. Kje je sedaj izostala odškodnina in kje je tisto oblastvo, ki nam pomaga do pravice? — Fr. Skubic, Lanišče pri Škofljici.

(Iz Kranja.) Hej rojaki, opasujmo uma svitle meče, — plemenita kri po krepkih naših žilah teče; — Bog nam dal je dobro srce, um in pamet zdravo, — povzdignimo krepko glase domovini v slavo! Tako kliče pesnik nam vsem. Zato, bratje, tovariši, vsi na boj, vsi pod zastavo „Samostojne kmetijske stranke“! Vsi v boj za našo svobodo! Naše geslo je: „Svoji k svojim“. V spomin, dragi tovariši, vam kličem, kako je bilo pred davnimi stoletji, ko so naši pradedje svobodno volili svoje kneze in vojvode na Gospodarskem polju. Kako so zaradi slovanske needinosti čimdalje huje pritiskali tuji na naše pradede, da so naposled izgubili svojo samostojnost. Nemci in Mažari so imeli naše pradede za sužnje. Kako so v prejšnji državi razni Tahiji, Alapiči, Draškoviči in drugi stiskali in izžemali naše ubogo kmečko ljudstvo. Prišel je Matija Gubec, kateremu je žalibog izpodletelo, da bi naše očete in dede rešil graščinskega jarma. In sedaj med vojno so nam kmetom pobrali najboljše delavce, živino in žito, zraven pa nas še naganjali, da podpišemo vojno posojilo. Družili so se z našim najhujšim sovražnikom Turkom, kateri je pred dvesto leti pobijal naše dede in jih vlačil v sužnost. Naši sovražniki, Nemci in Mažari, pa so se združili z njim, da ne bi zmagala pravična stvar, da bi zopet zaslužili narode in med temi tudi nas. In ravno tako hočejo danes v naši svobodni Jugoslaviji razni potomci Alapičev, Draškovičev in drugih zopet imeti vso moč in vlado nad 80 % kmečkega ljudstva. Tovariši, to je v vaših rokah, tega mi ne smemo pustiti, naš kmet mora biti na svoji zemlji svoj gospod. Kar so začeli Peter Zrinjski, Fran Frankopan, Matija Gubec in drugi, to moramo mi dovršiti, to bodi naša najsvetejša naloga. Pomnite, da se naša usoda sedaj odloča za stoletja naprej. Zato širite povsod naš „Kmetijski list“ in naše geslo „Svoji k svojim“! Mi spoštujemo tudi druge stanovce, vsaj so tudi od Boga postavljeni, toda vlade nad nami jim ne moremo in ne smemo pustiti.

Kmečki sin iz okolice Kranja.

(Iz Leš.) Na zadnji dopis iz Leš v „Domoljubu“, na katerega smo bili s prižnice opozorjeni, moram pač odgovoriti, ker sem pozvan. Človek, ki se zaveda, da dela pošteno, se ne bo skrival za urednikov hrbet, ampak doda svojemu spisu tudi svoj podpis. Poštenosti se človeku ni treba sramovati. Kdor se zaveda resnice in poštenosti, se ne bo bal svojega dejanja zagovarjati. Na tisto pot, na katero je krenil „Domoljub“ dopisnik, pa jaz ne grem. Meni se zdi, da se tam prodaja poleg nevednosti tudi najmanj še hudobija, če se ne da morda sklepati še na kaj več. Pa naj bo — na to pot ne grem. Kar pa se tiče šil in kopit, bo odločila bodočnost, kdo jih bo preje pobiral. Jaz jih ne pospravljam za druge, pa mislim, da jih tudi drugi nimajo pravice zame. Če sem na tečaju za meščanske šole, ni še s tem rečeno, da ne morem ostati v Lešah. In dogodki na Sv. Gori? V podrobnosti se tu ne morem spuščati, ker so se tam godile stvari, ki bi zavzemale cele knjige. Toda, ako bi se ta stvar ne bila sprožila v „Domoljubu“, bi je jaz ne dregal, dasi sem tisti, ki je moral prenašati krivico. Župnik Lovšin, ki je bil istočasno z menoj na Sv. Gori, je tožaril tamkajšnje gospodarje za biro, dasi so mu jo dali. Če sem bil jaz na strani onih, ki se jim je delala krivica, mislim, da je bila to moja dolžnost, kakor si štejem

kot človek v dolžnost, zavzeti se tudi za največjega nasprotnika, če bi se mu delala krivica. In kadar boste zapazili, da sem se pregrešil proti temu načelu, potem pa prosim, le v „Domoljubu“, da bodo kar črke škripale. Župnik je zahteval, da mu mora vas Roviše pod Sveto Goro ob cerkvenem potu postaviti betonske stebre in ograjo z železnimi drogovi. Ker to seveda ne gre kar tako, da bi sn el kdo zahtevati, da mu morajo drugi kaj narediti na lastne stroške, pa je stopil na noge deželni odbor, namreč tisti deželni odbor, ki so ga tvorili tisti od ljudstva izvoljeni poslanci, ki so vedno vpili, da delajo za korist kmeta. Torej tisti deželni odbor je ukazal občinskemu odboru, da mora storiti sklep, da je vas Roviše dolžna narediti zahtevano ograjo. Občinski odbor je seveda moral deželni odbor obogati in zahtevati, da vas Roviše naredi ograjo. Tako je skrbel deželni odbor za kmete. Vaščani so se postavili po robu in so bili pripravljeni na vse žrtve, samo take krivice niso mogli mirno prenesti. Pritožba, ki smo jo naredili, je imela uspeh. Vas Roviše ni popravila pota in naredila ograje. Takrat smo živeli v mnenju, da mora veljati edino le župnikova želja in če je imel kdo drugi še tako zaslonbo v zakonih, ni nič dosegel. Tako so protizakonito, brez sejnega sklepa deželnega šolskega sveta, nene predstavili v Zapotok, čemur sem se uprl. To je bilo leta 1914. Čez pol leta nisem jaz pobral šil in kopit, ampak župnik je zapustil Sv. Goro. Istočasno z njim je zapustilo faro tudi tisto strupeno sovraštvo, ki je vladalo med farani. Nastal je mir, kakor nastane tišina po groznem viharju. In če bi v Lešah nastopilo sovraštvo — česar smo, upam, obvarovani — se bo pa tudi tu poravnalo in poleglo, kakor se je tam, saj nismo na svetu za to, da bi se sovražili, ampak da si medsebojno pomagamo. Če želi dopisnik več podrobnosti, naj dobi od župnika Lovšina zagotovilo, da mu ne bo zameril, če me prisili, da opišem vse dogodke v podrobnosti. Na vprašanje, kateri stariši so izvolili tiste može, ki so izdelali načrt šolskega zakona, pa povem, da so jih izvolili ravno tisti stariši, ki so izvolili tiste može, ki so izdelali načrt še sedaj veljavnega avstrijskega šolskega zakona; izvolili so jih ravno tisti stariši, ki so izvolili tudi tiste može, ki so izdelali načrt onega vojaškega zakona, po katerem je imela Avstrija pravico, tirati naše 42 do 50letne može v vojno. In za ta zakon je dr. Susteršič s svojimi tovariši glasoval. Ali je odgovor dovolj jasen? Če ni, pa molimo: „Oče odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo!“ Josip Gorišek, učitelj.

(Iz Bohinja.) „Domoljub“ je prinesel poročilo, da so „Samostojni“ dne 8. decembra m.l. razbili ustanovitev lesne zadruga ter da so bili od liberalnih gostilničarjev in lesnih trgovcev s „šnopsom“ napojeni. Na to podlo obrekovanje odgovarjamo, da moramo pri nas najprvo dobiti gozde od države, preden se more ustanoviti lesna zadruga. Pri nas je dosti hiš, ki nimajo nič gozda, niti za kurjavo ne. Laž je, da smo se proti shodu cel teden pripravljali; laž je tudi, da je bil kdo izmed nas pijan. Za našo stranko smo začeli delovati in zbirati člane šele po shodu. Mi smo le veseli jezze naših nasprotnikov, ker je to dokaz, da smo jim zmešali račune, in da smo na pravi poti. Naš edini cilj, ki nas še more rešiti kmetijskega propada, je naša združitev v „Samostojni kmetijski stranki“. Svoje zadeve, kakor tudi lesne zadruga, v katerih bodo lahko člani tudi lesni delavci, bodemo si sami snovali. Ne rabimo pomoči od ljudi, ki hočejo zadrugarstvo le zaradi stranke in se na isto nič ne razumejo, ker so se vse kaj drugega učili, kakor vravnati naše kmečke gospodarske zadeve. Držite se svojega poklica, kateremu ste se posvetili, nas pa pustite pri miru, ako hočete imeti tudi vi mir med nami.

(Iz Mokronoga.) „Kmečka zveza“ je napovedala za nedeljo dne 18. januarja v Mokronogu javen shod. Ta shod, ki se je vršil na Zalostni gori pri Mokronogu, je otvoril gospod kaplan Šavli. Za predsednika je imenoval otvoritelj socialnega demokrata Tratarja, ki je podal besedo govorniku Lj. Bajcu, župniku iz St. Janža. Ta je po metodi govornikov SLS. hotel v svojem govoru staviti v nezanesljivo luč nastop in delovanje „Samostojne kmetijske stranke“. Iz vsega njegovega govora smo spoznali namen SLS., ki

Svoboda je dar božji, izkažimo se je vredne!

se hoče v zadnjem trenutku umiti in pokazati kot edino prijateljico kmetov. V škodo govornika konstatiramo, da je njegov „prepričevalen“ govor odprl oči in podal samostojne misli marsikateremu poslušalcu. Nato so zahtevali ljudje govornika-kmeta. Odzval se je pristaš SKS. Ivan Majcen iz St. Janža, ki je s svojim izvajanjem zadel predgovornika tako temeljito, da so vsi poslušalci navdušeno pozdravili srečno in edino rešilno misel ujedinjenja kmetov v SKS. in odločno obsojali vsak nastop KZ. med našim ljudstvom s tem, da so zopetnemu govorniku gospodu župniku Lj. Bajcu dosledno pokazali hrbet. Tako se godi in se bo godilo vsepovsod.

(Iz St. Jerneja.) V 2. številki „Domoljuba“ je naš posli-župan I. Krhin priobčil daljši članek kot nekak zagovor na dopis iz St. Jerneja v „Kmetijskem listu“. Kaj ne, gospod Krhin in drugovi, resnica vas bode, boli vas, če vam omenimo vašo preveliko skrb za kmeta. Bodite pa potolaženi! Dopis, ki vam je tako razburil vašo „šusteršičijansko“ kri, ni bil zadnji. Še bomo poročali o vaših slavinih delih za časa vašega občinskega gospodarstva. Na omenjeni članek v „Domoljubu“ se mi skoro ne zdi vredno, da bi odgovarjal. Ves članek je kot tavanje po temi ali zvižanje kače, če ji stopiš na rep. Pokažite nam jasne dokaze in mi vam bomo verjeli. Dokler pa boste lagali kot lažete v „Domoljubovem“ članku, vam ne verjamemo niti besedice. Povejte, kako ste dobili vsoto 1500 K, kot najemnino za pašnik, kjer naj bi se vršili sejmi! Nam vsem je dobro znano, da so lastniki pašnika ponudili istega občini na prvo besedo za 300 K letne najemnine, katero so pa pozneje znižali na 100 K. Povejte tudi, komu ste pri oddaji ameriške moke, ko ste ji nastavili ceno šest kron za kilogram, omenili, da povrnete denar, če bo moka cenejša? Z imeni na dan! Dalje pravite, da ste imeli pri ameriški slanini pet kron primanjkljaja. Verjamemo vam radi, ker vemo, kako ste jedli „špeh“ in preste in imeli poleg štefan vina. Seveda, šlo je vse na račun „špeha“. Pripovedujete grehe „narodne straže“ in jo hočete nam naprtiti. Pozabili pa ste, da je „narodna straža“ ustanovil vaš polbog dr. Lovro Pogačnik, takratni poverjenik za narodno brambo. Dne 13. novembra 1918. so bile pa vse „narodne straže“ razpuščene in ne samo šentjernejska. Povejte še, kdo je pil šampanjca, ko je kmet (menda vendar ne mislite s tem sebe) poginjal na različnih bojiščih. Povejte, kdo je bil ves čas vojne doma. Kaj, gospod Krhin, koliko šrapnelov in granat ste slišali brenčati? Pač ste se rajši borili v Paradižu in po drugih vinskih hramih, zaradi česar si menda želite razsvetliti vinske gorice, namesto St. Jerneja. In pa občinske doklade! Pravite, da jih imamo samo 70%. Na davkariji se je pa reklo, da jih je 138%. Potemtakem plačate vi iz svojega žepa razliko 68%. Ste pač skrbni občinski oče in skrbite za blagor občine na vse mogoče načine, samo da trpi žep občanov. Pritožujete se, kako rasto občinski izdatki za šolo in drugo. Seveda, če je treba Mesojedcu plačati 600 K, da je navozil zemljo na Polančevo njivo, ki se je po vaši krivdi urušila v občinski „pruh“, potem kolarju, ki ste ga poslali v Banat po žito, denarja mu pa niste hoteli poslati, vsled česar je bilo njegovo štiri-najstidnevno potovanje brez uspeha. Zahteval je 700 K, kar mu pa niste hoteli plačati, ampak ste navrgli še za advokata 200 K. Pri takem gospodarstvu ni nič čudnega, če je 100% občinskih doklad premalo. Veste, gospodje občinski očetje, svetoval bi vam, da bodite mirni in tihi v svojih „junaštvih“ in ne razburjajte ljudske krvi, da ne zavre in vam ne plača po vašem zaslužku. Za enkrat naj bo dovolj! Prihodnjič vas, gospodje „šusteršičijanci“, zopet razveselimo z malim dopisom o rekvizicijah, križcih, dalje o tem, kako so občinski očetje vršili rubežen, in še z marsičem zanimivim. Na svidenje!

Sentjernejčanje.

(Trbovlje.) Naš gospod župnik Časl je postal prav ošaben, ker misli, da ima vse kmete pod svojim klobukom in da jih bo tako vodil in komandiral, kakor je one v St. Lenartu. Pa se moti! Res so se kmetje odvrnili od JDS., ko je tista začela sklepati zveze z rdečkarji, s tem pa še niso rekli, da bo gospod župnik za nje mislil. Mi kmetje vemo, da si bomo le sami pomagali, ako bomo združeni v trdni „Samo-

stojni kmetijski stranki“. Ne potrebujemo niti črnih niti rdečih kuratorjev, ker smo sami dovolj pametni, da čutimo in vemo, česa nam je treba. Zato pa vsi v našo kmetijsko stranko — gospod župnik pa naj se sam voli v občinski odbor!

(Iz Prekmurja.) V Uradnem listu — tedenski izkaz o nalezljivih boleznih na ozemlju deželne vlade za Slovenijo — pogrešamo dosledno podatke iz Prekmurja. Dozdevno prizanašajo nalezljive bolezni prebivalstvu tega dela Slovenije, ali ka-li? — V Krogu te pouči napis nekega poslopja ob cesti, da gre za bivšo „M. alami né-piskola“, v prevodu: madžarska gržavna ljudska šola. Po mnenju „nemerodajnih“ je ta napis danes v Jugoslaviji izzivalen. To v blagohotno vpoštevanje po poklicanih organih, to so župan, orožništvo itd. — Kdaj se bo začelo pri nas s poukom na ljudskih šolah? Ne odlašajte predolgo — gre za mladino Prekmurja in le-ta bo docela naša! — Kdor pozna razmere v našem ozemlju, ve, da je tukajšnje orožništvo mnogostransko zaposleno ter da vrši tedaj napornejšo službo nego drugod. Če se vpošteva tudi nepri-merno višja draginja, bi človek mislil, da se skrbi za materialno boljše stališče prizadetega orožništva. Pa temu baje vzlic obljubam ni tako . . . Bodimo pravični in dajmo, kar komur gre po zaslugi! — Občinskim uradom so se oskrbele uradne štampiljke s slovenskim besedilom. Naravno bi bilo, da bi se odvzele hkrati prejšnje madžarske štampiljke: 1.) zaradi materiala samega, 2.) zaradi preprečenja eventualne zlorabe. Toda ne! Danes imajo dotični občinski uradi po dve štampiljki, od teh eno najbrže kot „kuriozum“. — Našemu uradništvu iz Murske Sobotice pa tudi od drugod priporočamo, naj vzdržuje tesnejši stik z ljudstvom. Ono ni slabo, toda poučeno ni, prepuščeno je samo sebi ali kvečjemu onim, ki ga izrabljajo proti nam. Treba vzgoje, tej pa ljudstvo ni pristopno edino v uradnih urah. — Snujoče se pevsko društvo v Murski Sobotici bo imelo veliko kulturno nalogo, želimo le, da jej doraste. — Kaj pa gledališče? Ne bi-li se dalo tu in tam kaj narediti? Kolikor znano, ne manjka prostorov. Na delo torej! — Prekmurje je bogato. Pri sosedah v Madžarski in Nemški Avstriji vlada pomanjkanje. Ta položaj izrabljajo ljudje, katerim ni do poštenega dela, pač pa do poštenega jela na račun splošnosti, a to so tihotapci. Kar le mogoče, skušajo spraviti čez mejo: živino, svinje, perutnino, žito itd. Dostikrat imajo srečo, včasih tudi ne. Ampak podjetni so in v podjetnosti vztrajni. Ne ustraši jih niti globa, niti zaplemba blaga. Napram njim so oblasti — pa mojem mnenju — premehke in nedosledne. Kdaj stopi v veljavo naredba deželne vlade z dne 3. t. m., št. 16, in — kar je važnejše — kdaj v strogo izvrševanje? Menda bodo potem prenehali slučajni, da dobi oseba, kateri se je zaplenilo nad sto gos in rac, „kljunače“ nazaj, da plača denarno globo in zgine na to — z blagom seveda — po srečnejši poti v Nemško Avstrijo. — Kmetijski potovalni učitelj za Prekmurje, g. Vojsk, prireja marljivo strokovna predavanja, snuje kmetijske družbe itd. Na tem polju bo treba še mnogo, mnogo dela. Področje omenjenega gospoda je veliko — domačinov-intelektualcev je malo — potrebno bi bilo tedaj, da delegira Slovenska kmetijska družba tu in tam še druge strokovnjake semkaj, da bo uspeh gotovejši in popolnejši.

Orliški.

Novi občinski volilni načrt.

„Slovenec“ z dne 26. t. m. priobčuje nastopni članek:

„Novi občinski volilni red določa v bistvenih točkah sledeče:

- 1.) V občinah se odpravijo razredi, volitev je splošna in tajna.
- 2.) Aktivno volilno pravico ima vsak moški, ki je dopolnil 21. leto, stanuje v občini vsaj dve leti, javni nameščenci pa, ki bivajo v občini od 1. januarja. Ženske imajo aktivno volilno pravico, če so stare 21 let, če imajo osem razredov ljudske šole, ali meščansko šolo, ali štiri razrede srednje šole, ali če so samostojne gospodinje. Ženska voli tudi, če je mož odsoten ali pa če ona gospodari v imenu svojih nedoletnih otrok.

3.) Pasivno volilno pravico imajo oni, ki zadostej točki 2. in so dopolnili vsaj 24. leto.

4.) Kdor je bil kaznovan vsled verižništva in nekaterih drugih pregreškov, nima ne aktivne ne pasivne volilne pravice.

5.) Kdor sodeluje pri občinskem referatu (tajnik, občinski sluga), nima pasivne, pač pa aktivno volilno pravico.

6.) Voli se osebno in na volišče mora priti vsak, drugače se kaznuje. Voli le oni, ki v občini stanuje.

7.) Redovnice nimajo ne aktivne, ne pasivne volilne pravice.

8.) Občine do 500 prebivalcev volijo 10 odbornikov, do 2000 volijo 16, do 5000 volijo 24, od 5000 do 10.000 volijo 32, nad 10.000 občanov volijo 40 odbornikov. Vedno se voli ravno toliko namestnikov kot odbornikov.

9.) Volitve se vršijo po proporcionalnem volilnem redu.

10.) Stranke postavijo volilne liste. Vsak kandidat sme biti le na eni volilni listi, ki jo mora sam lastnoročno podpisati in se s tem obveže, da izvolitev sprejme. Ravno to velja tudi o namestnikih. V slučaju, da je kdo kandiduro sprejel in noče izvolitve sprejeti, tedaj izgubi volilno pravico za tri leta. Kdor podpiše eno listo, ne more podpisati kakšne druge, ako podpiše, je kaznovan.

11.) V kandidatni listi je lahko vsak četrti kandidat ženska, ki ima volilno pravico, in je stara 24 let.

12.) Voli se samo kandidatne liste, raznih kandidatov se ne sme mešati, sicer je volilni listek neveljaven.

13.) Na dan volitve je vsak alkohol v občini prepovedan.“

Pokrajinske vesti.

(Klerikalci in socialni demokratje v bratskem objemu.) Dosedaj so bili socialni demokratje najbolj nevarni veri, saj so baje žalili sv. Rešnje telo, tako da je bilo proti žalitvi v Ljubljani izpostavljeno sv. Rešnje telo. Odkar smo kmetje odpovedali slepo pokorščino voditeljem VLS., se isti ne boje več „rdeče“ nevarnosti. Prvi za belcebumom in antikristom smo sedaj mi. V občini Podgorje so sklenili klerikalci zvezo s socialnimi demokratji za občinske volitve ter jim dali štiri odbornike, samo da se ubranijo „Samostojnežev“. Tu se kaže brezprimerna navščina. Tem ljudem ni prav nič za vero, temuč le za ohranitev posvetnega gospodarstva. Namen bi se menda pobratili s samim peklenščkom, kakor se je katoliška Avstrija zvezala s Turki proti krščanskim Slovanom. Naša poštena kmetijska stranka, ki je ustanovljena na verskem programu, je tem ljudem brezverska, a oni, ki pišejo in govorijo proti veri, ki se norčujejo iz verskih obredov ter jih žalijo, so jim dobrodošli zavezniki. Komur ti jasni dokazi ne odprejo oči, takim tudi s krampom možgan ni mogoče odpreti.

(„Gubčeva zveza“.) Malokateremu našemu tovarišu je znano, da nas hočejo odrešiti in izveličati tudi socialni demokratje. Svojo mrežo so krstili „Gubčeva zveza“. Solze hvaležnosti nam silijo v oči vpricho tolike rahločutnosti in človekoljubnosti. Socialistična velikodušnost do nas kmetov je skoraj tako velika, kakor očetovska ljubezen starega mačka za nebogljenega slepega mačice. Da reši ljubljene otročice pred britkostmi in prevarami sveta, jih iz gole ljubezni — povečerja. Ko bi socialisti zavladaali svet ter začeli urušničevati svoj komunističen program o delitvi premoženja, rešili bi tudi kmeta posvetnih skrbi, ker bi si njegovo podedovano zemljo razdelili. Sicer pa se mednarodnim socialistom priče firma „Matija Gubec“ ravnotako, kakor če bi mi prekrstili svoj stanovski list v — „Rdečo kravato“.

(Bivši poslanec župnik Skulj) je govoril dne 25. t. m. v Skočjanu, da si je naša stranka izposodila 50 milijonov, ki jih bodo morali kmetje plačati. Ako se Skulj zaveda svoje duhovniške časti ter ne mara biti obrekovalec in lažnik, ga pozivamo, da svojo trditev dokaže ali pa prekličiče.

(Surovosti in nasilje obsojamo), pa naj se gode v kateremkoli taboru. Mariborska „Straža“ je prinesla krvavo poročilo iz Šmarja pri Jelšah

o neki pretepaški rabuki povodom nekega tečaja „Kmečke zveze“. O dogodkih še nismo dobili verodostojnega poročila, torej tudi ne moremo vedeti, ali in kje so organizirani ljudje, ki jih dolže napada. Tudi ne vemo, kaj je bil povod za spopad. Sumljivo je imenovano poročilo, ker dolži gostilničarja Habjana, da je kričal proti udeležnikom tečaja: „Ven z njimi!“ Kje pa je tako neumen gostilničar, ki bi brez tehtnega vzroka s silo metal goste iz svoje gostilne.

(Kaj je s podporami za invalide?) Nedavno so prinesli časopisi nekako uradno vest o izrednem kreditu, ki ga je dovolilo ministrstvo za podporo invalidom. Sedaj prihajajo invalidi s prošnjami. Zeleti bi bilo, da naša vlada zadevo pojasni.

(Promet na železnih), ki se je bil prejšnji teden vsled štrajka rudarjev skrajno omejil, se vrši od ponedeljka polstarem redu. Toda koliko časa? Občinstvo je pač vredno, da se mu tako važne spremembe pravočasno sporoče.

(Povzdig kmetijskega šolstva v Sloveniji.) Predsedništvo deželne vlade je predlagalo ministrstvu, naj se s prihodnjim šolskim letom otvorijo v Mariboru v poslopiju bivše vojaške realke srednje šole za sadjarstvo, vrtnarstvo, kmetijstvo in gozdarstvo.

(Umrli je) na Škofljiči naš somišljenik Vinko Ogorevc starejši. Za njim žalujočim naše iskreno sožalje. Naj v miru počiva!

(V Mošnjah na Gorenjskem) so bile nedavno volitve za kmetijsko podružnico. Za načelnika je bil izvoljen vrli kmet Anton Globočnik. Tudi ostali odborniki in delegatje so samo zavedni, samostojno misleči kmetje.

(Iz Srmelej) pri Brežicah smo dobili dopis, kako se je začelo naše ljudstvo polagoma prebujati, toda še vedno je tudi takih, ki se ne upajo na nobeno stran zameriti, zato bi bili radi pri naši in pri nasprotni stranki. Proč s polovičarstvom! Bodimo res možje! „Kmečko zvezo“ vpeljujeta župnik in mežnar nekako sramežljivo, tajno. Vsakemu pove mežnar na uho, kje in kdaj bo zborovanje. Na ta način nihče ne ve za njihove odbore in odbornike, ako jih res imajo, kakor se hvali „Slovenski Gospodar“. Mi samostojni pa smo si izvolili svoj krajevni odbor javno ter imena odbornikov izklicali. Mi imamo čiste namene, zato lahko pogledamo vsakemu v oči. Tako se naj postopa tudi pri volitvah.

(Izgubil je) neki posestnik dne 20. januarja na novomeški postaji, oziroma med vožnjo v večernem vlaku do postaje Velika Loka, usnjato vojaško denarnico z 18 tisoči kronami. Pošten najditelj naj jo izvoli izročiti proti dobri nagradi županstvu v Veliki Loki ali pa upravništvu „Kmetijskega lista“.

(Slovenci iz zasedenega ozemlja) so pōtom političnega društva „Edinosti“ v Trstu odločno protestirali proti zatiranju slovenskega in hrvatskega šolstva. Italijani so v mnogih krajih slovenske in hrvatske šole zaprli ali jih pa samovoljno izpremenili v italijanske.

(Nemci in nemškutarji se že pripravljajo na bodoče volitve.) Na Štajerskem so si ustanovili v ta namen nekakšno „Gospodarsko stranko“. Za vabo so vzeli boj za izplačilo vojnih posojil. Ako se bo sploh dalo doseči, da se vojna posojila vrnejo, bodo imeli za to zaslugi čisto drugi ljudje kot pa Nemci in nemškutarji.

(Narodni dobrotnik.) Srb Radošević iz Dalmacije, ki živi v Kaliforniji, je ustanovil milijonski fond za petero vojnih sirot, in sicer za tri Srbe, enega Slovenca in enega Hrvata. Vsak teh bo dobival po 20 dolarjev mesečno.

Politične vesti.

(Kritični trenotki za našo državo.) Še ta teden se odloči naša usoda. Vrhovni svet je dal naši vladi štiri dni pomisleka, da sprejme sramotne pogoje v prilogi Italiji, ali pa se dovoli Italiji, da izvrši takozvano londonsko pogodbo, vsled katere sicer Italija ne dobi Reke, pač pa večji del Dalmacije, vse otoke in precej proste roke za svojo pohlepnost po slovenski zemlji. V Beogradu se vrše skoraj neprestano ministrski in kronski sveti, zakaj gre nam za življensko vprašanje. Naša vlada je antanto prosila, naj nam vsaj podaljša čas za našo odločitev in za naš odgovor. Vrhovni svet je baje primaknil

samo še tri dni, tako da nora odločitev še ta teden pasti. Naša edina tolažba je še, ker se Amerika doselej še ni uklonila laški nenasitnosti. Zadnje nedeljo so se vršili po vseh večjih slovenskih in hrvatskih mestih veliki protestni shodi, proti pogubnim načrtom na našo državo.

(22 milijard vojne odškodnine) dobi Srbija, oziroma naša skupna država. Ker pa se bo vojna odškodnina plačevala v daljših obrokih, a naša država potrebuje nujno denar, nam bodo zavezniki na račun izdali bone, ki jih bomo pozneje zamenjali za gotovino.

(Češki škofje za materni jezik v cerkvah.) Češki, moravski in šlezijški škofje so enoglasno sklenili, da naprosijo rimsko stolico, naj dovoli češčino za cerkvene obrede.

(Želje komunistov.) Odkar so dosegli ruski boljševiki zopet nekaj uspehov z orožjem, je začel tudi komunistom v drugih državah rasti apetit. Dunajski komunisti so na svojem zadnjem shodu zahtevali, da se morajo vsa posestva in sploh vse premoženje zapleniti ter razdeliti med delavstvo, t. j. proletariat. Za vse ljudi se mora kuhati v takozvanih ljudskih kuhinjah — najbrž samo ričet.

(Bivši nemški cesar v škripcih.) Antanta je odločno zahtevala pri nizozemski vladi, naj ji izroči bivšega cesarja Viljema, da ga postavi pred sodišče. Ker pa določa nizozemski zakon, da se sme koga izročiti le rojstni državi, v tem primeru cesarja Nemčiji, se bo antanta najbrž zadovoljila, da Nizozemska Viljema strogo internira. Vsekakor pa obliva Viljema med temi pogajanjmi kurja polt.

(Amerika reši Avstrijo.) Zedinjene države so dovolile republikli Avstriji 70 milijonov dolarjev, t. j. 15 milijard kron kredita, da se reši republika gladi in splošnega poloma.

(Bivši kralj brez denarja.) Bivši grški kralj Konstantin, ki živi v Švici, je pisal grški vladi po denarno pomoč, ker je v hudih stiskah. Parlament pa je prošnjo odklonil. Ne bo škodovalo, ako se lotijo tudi bivši cesarji in kralji dela za zaslužek.

Naš „Ekonom“.

Nabirajte delničarje, plačujte delnice! Delnice so po 200 kron. Vzeti jih morete do deset. Z „Ekonomom“ si ustvarimo kmetje mogočno gospodarsko organizacijo, da ne bomo od nikogar več odvisni.

So! naročite hitro, če tega še niste storili. Sol dospe v enem tednu. Tudi tisti, ki ste že naročili, sporočite še enkrat na novo! Naročajte če le mogoče, po cele vagone.

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Splošna gospodarska zadruga v Sevnici ob Savi, r. z. z. o. z.) ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 15. februarja 1920. ob osmih zjutraj v lastni hiši (poprej „Hotel Simončič“) s sledečim sporedom: 1.) Poročilo načelstva; 2.) poročilo nadzorstva; 3.) sprememba pravil; 4.) volitve; 5.) slučajnosti. — K mnogobrojni udeležbi vabi člane in prijatelje zadruga načelstvo.

(Cene za živino) se določijo v Sloveniji in v Prekmurju uradno sledeče: za vole I. vrste 10 K za kilogram žive teže, za vole II. vrste 9 K, za vole III. vrste 8 K, za krave I. vrste 8 K, za krave II. vrste 7 K, za krave III. vrste 6 K, za bike in telice I. vrste 9 K, II. vrste 8 K, III. vrste 7 K. Koščena živina brez razlike po 5 K.

(Mesarji vse Slovenije) so imeli predzadnje nedeljo v Ljubljani shod ter so protestirali proti maksimalnim cenam, zahtevali so prosto trgovino s kožami, enake cene po celi Sloveniji in določitev cen za živino. Mesarji so nadalje zahtevali, naj se strogo nastopi proti tihotapstvu z živino in mesom na Hrvaško in preko državnih mej.

(Zagrebski mesarji živijo od izgube.) Nedavno so imeli zagrebski mesarji shod, kjer so dokazovali, da morajo živo težo plačati po 19 K za kilogram, a meso morajo prodajati po 15 do 17 K. Ako se ne določijo maksimalne cene za živino ter se ne prepove izvoz živine, bodo mesarji začeli štrajkati.

(Vrednost naše krone rase.) Zadnje dni se je dobilo za naših 100 kron 240 nemško-avstrijskih.

(Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru) se vrši od dne 24. do dne 26. februarja t. l. tridnevni tečaj za obrezovanje trsja ter čiščenje in obrezovanje sadnega drevja. Prijave je vposlati podpisaneemu ravnateljstvu do dne 15. februarja t. l. Stanovanja naj si zagotove udeleženci sami. — Ravnateljstvo državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru.

(Koliko imamo veleposestev?) Naše poverjenišvo za agrarno reformo je izdelalo pregled o veleposestvih v Sloveniji in v Prekmurju. V Sloveniji imamo vseh veleposestev 242.286 ha, med temi je 176.772 ha gozdov. V Prekmurju je 19.973 ha veleposestniških zemljišč.

(Pomanjkanje sladkorja) bo letos tudi v Nemčiji zelo občutno, ker so pridelali lani le nekaj čez 1 ½ milijona ton sladkorja proti 3 milijonom ton leta 1918. Sladkorni pesi na Češkem pa je lansko jesen poglavitno škodoval prerani sneg.

(Sladkorna industrija v Sloveniji.) Naše poverjenišvo za kmetijstvo je sklicalo na dan 20. t. m. v Ljubljano razne veščake na razgovor, kako bi se uredilo pri nas izdelovanje sladkorja. Sklenilo se je, pozvati vlado, naj pospešuje tozadevne priprave; naj poučuje po strokovnjakih naše kmetovalce o pridelovanju pese; naj se ta stroka temeljito poučuje na kmetijskih šolah, obenem pa se naj prouče pokrajine spodnjega Posavja (okolica Krškega in Brežic), ali so prikladne za ustanovitev sladkorne tovarne. Končno naj vlada posveti vso pozornost osuševanju ljubljanskega močvirja, kjer bi se lahko potem gojilo pridelovanje sladkorne pese.

(Veliko tovarno za sukno) v Leskovcu (Srbija) bo ministrstvo za prehrano v najkrajšem času popravilo in obnovilo, tako da začne delovati že prihodnji mesec.

(Velika tovarna za steklo), ki bo zalagala s svojimi izdelki vso Slovenijo, se ustanovi v okolici Zaječara v Srbiji.

(Nova kemična tovarna.) Ljubljanska kreditna banka napravi v Šoštanjju iz nekdanje nemške tovarne veliko kemično tovarno.

(Sukneno blago iz Češke.) Naš minister za prehrano je sklenil z velikimi češkimi tvornicami sukna pogodbo za večjo nabavo blaga. Naročeno blago pride v Beograd v drugi polovici meseca februarja.

Čebelarstvo.

Driska.

Spomladi se vidi po čebeljakih čisto onesnažene panje z onesnaženim satjem. To je prouzročila driska čebel. Pisec teh vrstic pa sem prezimil v teku let že na stotine, da skoro na tisoče panjev, a nisem imel nikoli od znotraj onesnaženih panjev.

Če hočemo temu odpomoči, n oramo vedeti najprej za vzrok. Če so čebele zdrave, tedaj ne onesnažijo panjev. To se zgodi le, če imajo drisko. Tedaj morajo opravljati premnogokrat potrebo, ali pa blata sploh ne morejo zadržavati. Vzrok driski je, kakor pri drugih živalih in pri ljudeh, bolezen v prebavilih, njih vnetje. To vnetje provzroči navadno slaba hrana, kakor smrekov, vresjin in posebno mecesnov med. Pa tudi drugi, n. p. ajdov med, jo provzroči včasih, posebno tedaj, če se nahaja že od prejšnjih let v panju.

Driska se lahko prepreči s tem, da damo čebelam sedaj, koncem januarja ali začetkom februarja, v panj tople (a ne vroče) vode. Isto jim damo ob toplejših dneh popoldne ali na večer. Za pokladanje ali napajanje se porabi lahko vsaka posoda, najbolj pripravna pa so lesena koritca, kajti v njih se voda ne ohladi tako hitro, kakor pa v pločevinasti ali porcelanasti posodi. Da se čebele ne topijo, nadevamo ali namašimo v posode smrekovih ali drugih vejic, slame itd. Popoldne prihodnjega dne vzamemo posode zopet ven, zlijemo vodo, ki je zdaj mrzla, proč in damo zopet tople vode. Posodo postavimo vselej tik k muhi. Če je treba, odvzamemo pri panjih na okvirje nekaj okvirjev, pri kmečkih panjih pa izrežemo ulico. Čebele bodo po napajanju izletele. Onesnažile bodo okolico čebelnjaka, morda tudi čebeljak in celo panje od zunaj, v notranjosti panjev pa bo ostalo snažno.

Na ta način smo drisko preprečili. Pa tudi za zdravljenje driske ni boljšega sredstva, kakor pokladanje vode na popisani način.

V prebavilih je bilo kaj obležalo (pretrd med, smolnat med in enako). To provzročajo vnetje prebavil in vnetje provzročajo drisko. Voda tiste tvarine, ki provzročajo vnetje, tako razredči, da jih more živalica izločiti. Obenem pa zdravi (hladi) voda vneta prebavila.

J.

Društvo slovenskih kmetijskih strokovnjakov.

Na polnoštevilno obiskanem občnem zboru „Društva slovenskih kmetijskih strokovnjakov“, ki je bil dne 15. decembra pod vodstvom novoizvoljenega predsednika inž. Židanška, so se sklenile soglasno razne resolucije, ki so se poslale ministrstvu poljedelstva, predsedstvu deželne vlade in poverjeništvu za kmetijstvo. Iz teh navajamo sledeče sklepe:

1.) Pri poverjeništvu za kmetijstvo naj se ustanovi vodilno uradniško mesto direktorja in naj se odda isto priznanemu kmetijskemu strokovnjaku.

2.) Pri posameznih okrajnih glavarstvih naj se namestijo kmetijski komisariji, ki naj bodo posvetovalni organi okrajnega glavarstva. Potrebne instrukcije naj dobivajo direktno od poverjeništa za kmetijstvo, in sicer od referenta za kmetijski pouk v sporazumu z dotičnimi strokovnimi referenti. Ti komisariji imajo voditi obenem tudi praktičen in teoretičen potovalen pouk po deželi.

3.) Država naj odkáže kmetijskim komisarijem poizkusna posestva, na katerih imajo gospodariti rentabilno, da se kmetovalci lahko prepričajo o praktičnem uspehu njihovega pouka. Poizkusna posestva bodo velikega pomena zlasti za praktično poučevanje o uspešnem gnojenju z umetnimi in naravnimi gnojili, o uspešnosti boljšega obdelovanja zemlje kakor tudi za strokovno preizkuševanje posameznih domačih in tujih vrst kulturnih rastlin. Poizkusna posestva naj se skušajo pridobiti ob priliki izvedbe zemljiške reforme.

4.) Nadaljnjo izobrazbo kmetijskih strokovnjakov se podpira na ta način, da se jim finančno omogoči potovanje po naprednih kmetijskih deželah. Vlada naj v to svrhu dovoli primeren kredit.

5.) Za sprejem v državno službo predpisana dvoletna praksa, ki so si jo morali posamezniki pridobiti do sedaj na lastne stroške, naj se izvršuje vnaprej na državne stroške slično, kakor pri drugih državnih uradih, in naj se vštejejo sedanja do sedaj privatnim potem pridobljena službena leta v pokojnino.

6.) Društvo slovenskih kmetijskih strokovnjakov zahteva svojemu poklicu in pomenu primerno zastopstvo pri kmetijskem sosvetu in pri različnih stalnih kmetijskih komisijah, in nudi rade volje vladi svoje sodelovanje pri posvetovanjih o vseh vprašanjih, tičočih se kmetijstva.

Društvo je sklenilo nadalje vprašati Slovensko kmetijsko družbo, da ista razpiše primerne nagrade za sestavo dobrih kmetijsko-strokovnih knjig in prevzame založništvo. Pri društvu se osnuje za vsako kmetijsko panogo poseben književni odsek, ki si pridrži pravico redakcije rokopisa pred tiskom, tako da se na ta način poskrbi za izdajo pripravnih kmetijskih knjig.

Društvo bo po možnosti priredilo več popularnih kmetijsko-strokovnih predavanj, za enkrat v bližnji okolici ljubljanski.

Politični katekizem.

Katera ministrstva ima vsaka država?

Naslednja: ministrstvo za notranje zadeve, ministrstvo za zunanje zadeve, justično ministrstvo, finančno ministrstvo, ministrstvo za uk in bogočastje ali ločeno kot ministrstvo za vero in ministrstvo za prosveto, dalje trgovinsko ministrstvo, prometno ministrstvo, ministrstvo javnih del, ministrstvo za socialno skrbstvo, sedaj tudi ministrstvo za agrarno reformo, kmetijsko ministrstvo, ministrstvo za rudo in gozdove, poštno ministrstvo, ministrstvo za prehrano, vojno ministrstvo in ministrstvo vladarske hiše, a to ministrstvo pravzaprav ni nikaka državna oblast, ampak le nekaka dvorska služba.

Kaj so ministrstva in ministri?

Ministrstva so nekake najvišje državne oblasti, ministri so pa njih načelniki.

Kdo postavlja ministre?

Ministre postavlja ali vladar naravnost ali pa poveri nalogo za sestavo ministrstev neki osebi, ki vladarju predloži napisana imena onih oseb, ki naj bi postali ministri in ki se obenem izjavijo, da to službo sprejmejo. Pravimo, da predloži vladarju „ministrsko listo“. Oseba, ki tako ministrstvo sestavi, ima biti navadno v tem ministrstvu ministrski predsednik.

Ali vse ministre imenuje, odnosno predlaga poverjena oseba?

Ne, kajti zunanjega ministra in ministra vladarske hiše navadno določi vladar, druge pa od vladarja poverjena oseba. Potrdi jih vladar. Seveda pa je imenovanje, odnosno predlaganje odvisno od načina državne ustave in državne oblike.

Kaj je ministrski kabinet?

Ministrski kabinet ali ministrski svet ali vlado tvorijo vsi ministri skupaj. Načeluje jim ministrski predsednik. On je tu sicer višji od svojih ministrskih tovarišev, vendar pa ni njihov predpostavljani.

Zakaj ministrski predsednik ni predpostavljen drugim ministrom?

Zato ne, ker je vsak minister za svoj delokrog (resort) sam osebno odgovoren.

Ali so ministri dolžni vladarju pokorščine?

Ministri navadno niso dolžni vladarju pokorščine.

Ali more biti odgovorni minister obsojen in kaznovan?

Odgovorni minister more biti obsojen in kaznovan. V ta namen posluje posebno državno sodišče, ki pa sme soditi ministra le, ako se za to izreče gotova večina ministrskega sveta.

Ali sme vladar obsojenega ministra pomilostiti?

Ne! Mogoča je izjema le tedaj, ako na podstavi vpoštovanja posebnih razmer, ki so provzročile ministrovo krivdo, zaprosi dotično sodišče samo vladarja za pomiloščenje obsojenega ministra. To bi se zgodilo v takem slučaju, ko se ministru res dokaže krivda, a vse okoliščine govornijo proti kaznovanju, ako n. pr. ni minister zaradi hudobnosti česa zakrivil, marveč so bile temu gotove razmere največ krive.

Kaj so ministri s portfeljem?

Ministri s portfeljem so oni ministri, ki so načelniki prej omenjenih ministrstev, ministri brez portfelja pa so taki, ki nimajo določenega delokroga, nimajo ministrskih uradov ali ministrstev, ampak delujejo le za gotove pokrajinske ali za narodnostne zadeve (nekaki poverjeniki).

Ali imajo ministri kaj plače?

Da! Ministri imajo stalne plače. Višina ministrskih plač je v raznih državah različna in se večinoma ravna po tem, kako je država bogata.

Ali imajo ministri tudi penzijo?

Vsak minister dobiva penzijo, kadar neha biti minister. (Demisijonirani ministri.) Višina penzije je primerna prej dobivani stalni plači.

Koliko let mora minister opravljati svoj posel, da dobi penzijo?

Doba, po kateri minister dobi penzijo, je v raznih državah različno določena. V nekaterih državah zadostuje v to že nekaj mesecev ministrskega delovanja.

Kakšna je naloga posameznih ministrstev?

Njih naloga je, delovati v zmislu, ki večinoma že odgovarja imenu posameznih ministrstev. Posebno pa je treba opozoriti, da ima n. pr. finančno ministrstvo skrbeti za dobro državno gospodarstvo, za dobre državne finance (denarne zadeve), notranje ministrstvo pa posebno poleg raznovrstnega drugega upravnega dela vodi in razpisuje volitve, justično ministrstvo je glavni faktor pravosodja itd.

Ker se vsaka država deli še v razne pokrajine (dežele) in te zopet v občine, se hočemo pečati na kratko tudi s temi činitelji.

Ali imajo dežele tudi državno upravo?

Da! Kot deli države imajo samoobsebi umevno državno upravo. V teku časa pa so si dežele priborile gotove svoboščine, neke gotove samostojnosti, na podlagi katerih se v gotovih ozirih tudi same samostojno upravljajo. Pravimo, da imajo svojo avtonomijo, t. j. svojo lastno deželno upravo ali samoupravo.

Ta obstoji na podlagi deželnega reda, ki v deželi velja kot n. pr. v državi „državni temeljni zakon“. To je neke vrste deželna ustava. Ti zakoni imajo svojo moč samo v dotični deželi. Državni zakoni ne morejo izpreminjati deželnega reda. Novi deželni zakoni ali dodatki k istim postanejo pravomočni, ako jih na predlog dotične dežele odobri vladar, ali kakor tudi še drugače pravimo, ako jih vladar sankcionira in jim da veljave zakona.

Raznoterosti.

(Različni okusi.) V vsakem kraju naše širne zemlje živijo drugačni ljudje, ki imajo povsem različne navade in okuse. V to naj služi nekaj primerov. Pri nas nič kaj ne ljubimo mesa domačih zajcev, dočim je Francozu delikatesa; tam pojedajo vsako leto več milijonov kuncev. Na Nemškem se ljudem polži kar gabijo, ravno tako na Ruskem. Francozi pa jih pojedajo vsako leto veliko milijonov. Zobje krake je pri nas tudi le malokdo, Francozi pa jedo celo zobje hrbte. Zaraditega zmerjajo Angleži Francoze z „žabojedci“. V Avstraliji so posebno priljubljene precej velike školjke. Jajca jemo tudi mi radi, toda ne krokodilovih, ki se jih je v Egiptu. Znana je tudi zgodba o nekem kitajskem mandarinu, kateremu je evropski velikaš poslal nekaj krasnih psov, za katere se mu je prav lepo zahvalil, češ, da so bili prav dobri. Kitajec zelo ljubi pasje meso, dočim bi ga mi ne jedli radi. Nasprotno se pa mleko Kitajcu gnjusi. Da je Italijan „mjav“ izvrstna pečenka, ve vsak. Pa tudi na deželi imajo ljudje drugačen okus kot pa oni v mestih. Govori se celo, da pojedajo v Parizu vsako leto več tisoč kuščarjev in močeradov, kar bi se pri nas uprlo zdravemu želodcu. Ne zgrajamo se tedaj nad Japonci, če jedo mlade čebele, ali pa Kitajcem, ki jim gredo mlade miši z medom posebno v slast.

V razvedrilo.

(Kmet gospodi.) Karel Havlíček-Borovský, češki pisatelj, časnikar in buditelj naroda, ki je bil vsled svoje neustrašenosti hudo preganjan in iz domovine izgnan in ki je končno umrl na posledicah preganjanja od strani avstrijskih tiranov, je še danes velik ljubljenec vsega češkega naroda, ki ga obožava kot največjega svojega moža in narodnega mučenika. Havlíček je delal oblastvom s svojo nenstrašeno besedo in s svojo pikro pisavo mnogo preglavice. Boril se je zlasti za politično in gospodarsko neodvisnost preprostega ljudstva. Med mnogimi epigrami je zapisal tudi naslednjega:

„V spominsko knjigo gospodi!

Vsakdo delaj svoje, ljubi gospod moj, kmet iz gnoja žito, ti pa 'z žita gnoj!“

(Ni mu bilo mogoče.) Žid Jajteš je srečal Žida Pajkeleša ter mu bahaško povedal, da bo imel za večerjo pečene jerebice. Pajkeleš: „Oh, to je tudi moja najljubša jed! Ali se smem povabiti?“ Jajteš: „Le pridi, ako ti bo mogoče!“ Točno ob osmih zvečer pride Pajkeleš, toda večna vrata pri Jajtešu najde zaklenjena. Zastonj zvoni, trka in kliče. Oditi mora brez večerje. Drugi dan užaljen nahruli Jajteša: „Lep si mi prijatelj. Povabiš me k večerji, a vrata zakleneš!“ Jajteš: „Saj sem ti vendar rekel, da pridi, ako ti bo mogoče.“

(Rahločuten mož.) Sodnik: „Zakaj ste kar namlatili soseda? Ali bi ga ne mogli poučiti s par krepkimi besedami?“ Obtoženec: „Ne, razžaliti ga pa nisem hotel!“

(Deška igra.) Pepček: „Jakec, pojdiva se avtomobil igrati! Ti boš spredaj puhal, jaz pa bom zadi smrdel.“

Mali oglasi.

Restavracija Krvarič (prej Pariss), Ljubljana, Prešernova ulica št. 9, se priporoča.

Kmetje!

Ako imate kaj na prodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, priobčujte v našem listu. Velikost pričujočega poziva stane za »Male oglase« 12 K, polovica tega prostora 6 K. Najmanjši oglas 4 K. Denar pošiljate vedno naprej!

Lepo črno letošnje

!!brinje!!

oddaja v vsaki množini in po nizki ceni tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2.

Štampilje.

Anton Černe

graver in izdelovatelj štampilj iz kavčuka

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Pozor vinogradniki!

Na prodaj imam več tisoč ameriških cepljenih trt: Java ali Varbovo, ljutomerske (Luttenberger) ali Pešek in nekaj Kavičine.

Trte so zelo lepe in dobro vkoreninjene. Cene po dogovoru. Pošiljam jih po povzetju:

Franc Verbič, trtar, p. Dramlje pri Celju.

Jožef Trepam

mizar v št. Juriju ob južni železnici

namenja, da ima odslej v zalogi po nizkih cenah vsakovrstne

mrtvaške rakve.

Alojzij Vodnik

kamenosek

Ljubljana, Kolodvorska ulica priporoča

marmornate plošče za pohištvo, nagrobne spomenike

žgano apno.

Našemu upravnštvu dohajajo večkrat denarni zneski brez označbe namena. Iz teh zneskov sklepamo, da je to naročnina. Zato prosimo vse, ki lista ne dobivajo, a so ga plačali, da takoj naznanijo svoj naslov in navedejo kdaj, koliko in na kateri pošti so denar oddali.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg 8, Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun s čistimi

Ustanovljen septembra 1919.

Prometa v prvih treh mesecih nad 10.000.000 kron.

4%

brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Garje

in srbečico ozdravite zanesljivo in hitro z novim, od vseh dosedanjih mazil bistveno se razlikujočim sredstvom.

SARKO

-mazilo št. 1.

-mazilo št. 2.

-prah za posipanje.

Vse skupaj, zadostujoče za eno odraslo osebo, z natančnim navodilom, po katerem v štirih dneh ozdravite vsako srbečico, stane 16 K, po pošti 18 K. — Izdeluje in razpošilja: Lekarna pri srebrnem Sokolu v Brežicah.

Modna in športna trgovina

P. MAGDIČ

V Ljubljani nasproti glavne pošte

priporoča modne in nakitne predmete, potrebščine za krojače in šivilje, damsko perilo, bluze, narodne vezene, zastave.

Posebni oddelek za gospode: klobuki in slamniki, barvasto in belo perilo, kravate, rokavice, vsi modni, športni in toaletni predmeti.

MLATILNICE

za ročni in vrtilni pogon, vratila (gepelne), čistilnice, trijerje, slamozniznice za pogon z roko in s silo, sadne in vinake stiskalnice, sadne mline, brzoparilnike, stiskalnice za seno in druge poljedelske stroje ima vedno v veliki izbiri v zalogi

FRANC HITTI v Ljubljani na Sv. Martina cesti št. 2.

Edina zaloga poljedelskih strojev iz tvornice Umrath & Comp.

SVETLA

tehnika — elektrotehnika

baterije, žarnice, namizne, stropne, stenske in karbidne svetiljke vseh velikosti po najnižjih dnevnih cenah:

J. Pogačar v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

Kmetška posojilnica ljubljanske okolice

v Ljubljani,

r. z. z. n. z.

Obrestuje hranilne vloge po 3%. Sprejema vloge na tekoči račun. Čekovni promet. Eskont in inkaso menic. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Stanje hranilnih vlog nad 50.000.000 K.
Rezervni zakladi nad 1.000.000 K.

Ustanovljena leta 1881.

„IMPEX“

importna in eksportna družba z o. z. v Ljubljani.

Tvrdka „IMPEX“ se peča s vsemi panogami izvozne in uvozne trgovine, preskrbuje domačo industrijo s potrebnimi surovinami in izvaša industrijske proizvode lastne države. Preskrbuje domači trg s kolonialnim blagom ter prevzema vse trgovske transakcije z inozemstvom.

Kupuje, izdeluje in izvaša vsakovrstne lesne izdelke.

Za časa prehodne dobe pospešuje družba izmenjavo blaga z inozemstvom, da ščiti domačo valuto.

Poslovanje na lastni račun in v komisiji. Podružnice in zastopstva na vseh svetovnih tržiščih.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica štey. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog
28.000.000 kron.

sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Prevažanje blaga.

Spedicije vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zacarinjanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patentiranimi vozovi. Nabiralni vozovi na vse strani.

Balkan

trgovska, spedijska in komisijska delniška družba

Trst Ljubljana Trst

Dunajska cesta št. 33.

I. ljubljansko javno skladišče.

Skladišče, spojeno s tirom južne železnice.

Tekoči račun pri podružnici Jadranske banke v Ljubljani. Naslov za brzojavke „Balkansped.“

Interurb. telefon št. 366.